

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎีของหลักสุจริต (Principle of Good faith) ซึ่งเป็นบทกฎหมายยุติธรรม และมีอยู่ทั้งในระบบกฎหมายของไทย และระบบกฎหมายต่างประเทศ หลักสุจริตมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมระหว่างคู่ความ ผ่อนคลายความเคร่งครัด หรือความแข็งกระด้างในการบังคับใช้กฎหมาย และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการทำกับดักแลให้สังคมสามารถดำรงอยู่ด้วยความสงบเรียบร้อยได้ ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์อาจเทียบเคียงหลักสุจริตได้กับหลักกฎหมายปิดปาก (Doctrine of Estoppel) ซึ่งมีหลักว่า หากบุคคลหนึ่งได้แสดงออกโดยการพูดหรือการกระทำบางอย่างจนทำให้บุคคลอื่นเชื่อถือหรือไว้ใจแล้ว ต่อมาภายหลังจะอ้างสิ่งที่ขัดกับการแสดงออกของตนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายไม่ได้ เนื่องจากหากยอมให้อ้างได้ก็จะเป็นการทำลายความเชื่อถือของบุคคล

ในทางกฎหมายภาษีอากรเรื่องการตอบข้อหาหรือทางภาษีอากร หากมีกรณีและผู้เสียภาษีสอบถามกรมสรรพากรว่ากิจการของตนมีภาระภาษีอากรหรือไม่ เจ้าหน้าที่สรรพากรตอบว่าได้รับยกเว้น แต่ต่อมาได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวใหม่และกลับบอกว่าในกรณีเช่นนั้นไม่ได้รับยกเว้นภาษี จะเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง รวมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มด้วย กรณีเช่นนี้ผู้เสียภาษีจะอ้างหลักสุจริตเพื่อโต้แย้งการประเมินของเจ้าหน้าที่สรรพากร และปฏิเสธการเสียภาษีได้หรือไม่

จากการศึกษาพบว่า กรณีเช่นนี้ประเทศในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และแคนาดา รวมทั้งประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้มีการนำหลักสุจริตไปใช้ในทางกฎหมายภาษีอากรเพื่อโต้แย้งการประเมินของเจ้าหน้าที่สรรพากรได้ ทั้งนี้ภายใต้หลักเกณฑ์และขอบเขตบางประการ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยอาศัยหลักกฎหมายของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งคำพิพากษาและคดีความต่างๆ มาเป็นหลักเกณฑ์เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการนำหลักสุจริตไปใช้ในกรณีการตอบข้อหาหรือทางภาษีอากร หลักสุจริตอาจเป็นวิธีการอย่างหนึ่งซึ่งอาจนำมาใช้ในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียภาษีได้ การนำหลักสุจริตมาใช้ในกฎหมายภาษีอากรย่อมทำให้เกิดมุมมองและแนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ได้

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งหรือการไม่ยอมรับให้ใช้หลักสุจริต วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อธิบายเสนอแนวทางการเยียวยาหรือวิธีการแก้ไขอื่น ๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการตอบข้อหาหรือทางภาษีอากรโดยกรมสรรพากรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียภาษีและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกรมสรรพากรต่อไป